

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЧЕРНІГІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»
НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ ЕКОНОМІКИ

ФІНАНСОВИЙ ОБЛІК

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ
до виконання та оформлення курсової роботи
для здобувачів вищої освіти
освітнього ступеня - бакалавр
галузі знань 07 “Управління та адміністрування”
спеціальності 071 “Облік і оподаткування”
всіх форм навчання

Обговорено та рекомендовано
на засіданні кафедри бухгалтерського
обліку, оподаткування та аудиту
Протокол № 11
від 16 квітня 2022 року

ЧЕРНІГІВ 2022

Фінансовий облік: методичні вказівки до виконання та оформлення курсової роботи для здобувачів вищої освіти освітнього ступеню «бакалавр» галузі знань 07 «Управління та адміністрування» спеціальності 071 «Облік і оподаткування» всіх форм навчання / Укл.: Сидоренко О.О.. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2022. 30 с.

- Укладач: **Сидоренко Олександр Олександрович**,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
НУ «Чернігівська політехніка»
- Відповідальний
за випуск: **Юрченко Марина Євгенівна**,
кандидат фізико-математичних наук, доцент, завідувач
кафедри бухгалтерського обліку, оподаткування та
аудиту НУ «Чернігівська політехніка»
- Рецензент: **Клименко Тетяна Вікторівна**,
кандидат економічних наук, доцент, доцент кафедри
бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту
НУ «Чернігівська політехніка»

ЗМІСТ

Вступ.....	4
1 Зміст і послідовність виконання курсової роботи	6
2 Вибір варіанта курсової роботи	9
Таблиця 2.1 – Вихідні дані курсової роботи, тис. грн	10
3 Вимоги до оформлення курсової роботи.....	14
4 Критерії оцінювання курсової роботи	15
Рекомендована література	16
Додатки.....	20

Вступ

Реформування економіки України характеризується значними змінами умов діяльності господарюючих суб'єктів, організації та ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності, що вимагає від спеціалістів з бухгалтерського обліку оволодіння відповідними знаннями та набуття навичок застосування їх на практиці.

Курсова робота – це самостійно виконане здобувачем вищої освіти дослідження, як завершальний етап вивчення дисципліни "Фінансовий облік".

Курсова робота є теоретико-практичним дослідженням та обов'язково повинна містити глибоке теоретичне осмислення актуальних проблем обліку активів, зобов'язань і капіталу (залежно від обраної тематики дослідження), порядку отримання та використання інформації про їх залишки та рух з метою здійснення ефективного та економічно обґрунтованого управління діяльності суб'єкта господарювання. Процес виконання курсової роботи повинен бути направлений на виявлення проблем обліку за обраною темою дослідження та обґрунтування пропозицій щодо їх вирішення, з урахуванням ретельно здійсненого огляду економічної літератури, норм національних стандартів бухгалтерського обліку та/або міжнародних стандартів фінансової звітності й інших нормативних актів України, з метою забезпечення повного, правдивого та неупередженого відображення інформації щодо об'єкта дослідження у фінансовій звітності суб'єкта господарювання та прийняття ефективних управлінських рішень.

Метою курсової роботи є закріплення теоретичних знань здобувачів вищої освіти та практичних навичок щодо відображення інформації про господарські операції суб'єктів господарювання в фінансовому обліку, їх систематизації, узагальнення у звітності та інтерпретації для задоволення інформаційних потреб осіб, що приймають рішення; посилення навичок самостійної роботи зі спеціальною (фаховою) літературою та вміння її використовувати у процесі вирішення науково-дослідницьких питань за обраним напрямком дослідження; здатності до професійного самовдосконалення. Здатність підтримувати належний рівень знань з обліку, постійно підвищувати свою професійну підготовку. Розуміння складових нормативно-правового забезпечення обліку та оподаткування, його мінливості та спроможність відстежувати його зміни та самонавчатися; виробити вміння використовувати для обліку первинні документи, облікові реєстри, звітність, планові і нормативні документи, інші джерела даних, аналізувати і узагальнювати їх; виробити навички критичної оцінки існуючої методики обліку щодо об'єкта дослідження; вміти робити висновки та вносити пропозиції щодо її вдосконалення; виробити вміння самостійно викладати матеріал у вигляді впорядкованої системи теоретичних положень та закріплення практичних навичок щодо відображення господарських операцій при вирішенні наскрізної задачі.

Завданнями виконання курсової роботи є:

- дослідження та узагальнення теоретико-методичних засад за обраним напрямком дослідження, з метою виявлення існуючих проблем теоретичного та/або практичного характеру;
- розробка заходів з вирішення виявлених проблем обліку за обраною темою дослідження;
- вміння застосовувати на практиці план рахунків, відображати господарські операції на рахунках обліку, складати реєстри обліку та зводити інформацію у Звіті про фінансовий стан та Звіті про фінансові результати;
- інші, залежно від обраного напрямку дослідження.

Зміст запропонованої нижче курсової роботи полягає у набутті здобувачами вищої освіти теоретичних знань та практичних навичок з дисципліни «Фінансовий облік».

У процесі виконання роботи здобувачі вищої освіти розкривають два теоретичні питання, що пов'язані із вивченням питань обліку у суб'єктів господарювання України. Вивчають положення нормативних актів з питань обліку на підприємствах України та наукові розробки вітчизняних і зарубіжних учених. Формують власні узагальнення та висновки щодо досліджуваних питань. Крім того, в роботі, здобувачі вищої освіти вирішують комплексну задачу з метою закріплення теоретичних знань на практиці.

Методичні вказівки для написання роботи включають короткі пояснення щодо вибору варіанту курсової роботи, зміст роботи, порядок виконання та оформлення, критерії оцінювання, список рекомендованої літератури.

1 Зміст і послідовність виконання курсової роботи

Зміст роботи полягає у формуванні теоретичних знань та практичних навичок у здобувачів вищої освіти з питань фінансового обліку господарських операцій суб'єктів господарювання України.

Пропонується така послідовність виконання роботи:

1. Вибір вихідних даних (теоретичних питань) відповідно до порядку, наведеного в розділі 2 та в Додатку Б.
2. Розкриття теоретичних питань згідно з обраним варіантом.
3. Виконання практичної частини, а саме – набуття практичних навичок з обліку господарських операцій суб'єктів господарювання при вирішенні наскрізної задачі.

Курсова робота складається із послідовно розташованих структурних елементів:

- титульна сторінка;
- зміст;
- вступ (обов'язково повинен містити такі складові: обґрунтування актуальності теми дослідження; виділення попередніх досліджень з вказанням їх авторів та предмету досліджень; виділення невирішених проблем за об'єктом дослідження; мета, завдання, об'єкт та предмет дослідження; опис використаних методів та інформаційна база дослідження);
- теоретична частина;
- практична частина (вирішення наскрізної задачі);
- висновки (обов'язково мають відповідати (корелювати) поставленій меті та завданням дослідження і носити науково-практичний характер);
- список використаних джерел;
- додатки (наводяться лише за потреби).

У процесі написання курсової роботи здобувач вищої освіти протягом двох тижнів з початку семестру має погодити зміст майбутньої роботи зі своїм науковим керівником. Відповідно до графіку консультацій щодо виконання курсової роботи здобувач вищої освіти має право звертатись до наукового керівника з будь-яких питань щодо змісту курсової роботи, отримувати відповідні консультації, здавати на перевірку поетапно окремі частини курсової роботи та отримувати зауваження та пропозиції до них.

Курсова робота у закінченому вигляді обов'язково має пройти перевірку на плагіат.

Так, згідно **Порядку** проведення перевірки кваліфікаційних робіт та індивідуальних завдань здобувачів вищої освіти на плагіат в Національному

університеті “Чернігівська політехніка”, затвердженого Вченою радою Національного університету «Чернігівська політехніка» 31 травня 2021 року (протокол № 5 та введено в дію наказом ректора від 31 травня 2021 року № 100 (доступно за посиланням <https://stu.cn.ua/wp-content/uploads/2021/06/poryadok-provedennya-perevirky-kvalifikacijnyh-robot-ta-individualnyh-zavdannova-redakciya.pdf>)), перевірки на плагіат можуть підлягати всі види індивідуальних завдань (в тому числі курсових робіт) здобувачів вищої освіти Університету першого (бакалаврського) та другого (магістерського) рівнів вищої освіти.

Перевірка на академічний плагіат курсових робіт здобувачів вищої освіти здійснюється:

- самим автором;
- науковим керівником курсової роботи на всіх етапах підготовки роботи;
- Інформаційним центром запобігання та виявлення плагіату (ІЦЗВП) в разі необхідності проведення контрольної перевірки;
- комісією з питань академічної доброчесності Університету в разі подання апеляційної скарги автора на результати попередньої контрольної перевірки.

Автор та науковий керівник курсової роботи здобувача вищої освіти в процесі підготовки роботи можуть використовувати будь-які програмо-технічні засоби для визначення відсотку унікальності тексту або плагіату.

Рекомендуються до використання програми, які знаходяться у відкритому доступі в мережі Інтернет або програмні засоби ІЦЗВП.

При цьому встановлюється наступна шкала унікальності курсової роботи:

Відсоток унікальності	Рекомендації
100-60%	висока унікальність, робота допускається до захисту
59-31%	середня унікальність, робота потребує доопрацювання в частині коректності та повноти цитувань
30% і нижче	низька унікальність, робота потребує суттєвого доопрацювання та обов'язкової повторної перевірки на плагіат

На підставі розгляду індивідуальних завдань та/або перевірки будь-якими програмно-технічними засобами керівник індивідуального завдання може підготувати довідку про відсутність порушення академічної доброчесності у курсовій роботі.

Керівник курсової роботи для визначення відсотку унікальності тексту може направити роботу на перевірку до Інформаційного центру запобігання та виявлення плагіату. За результатами перевірки ІЦЗВП складається акт, в якому, на основі звіту про технічну перевірку (звіту подібності), визначається рівень плагіату та унікальності тексту. Акт та звіт передається завідувачу відповідної випускової кафедри для прийняття рішення про допуск, доопрацювання та

повторну перевірку або не допуск ЗВО до захисту курсової роботи, а копії документів – здобувачу вищої освіти – автору роботи.

У разі незгоди з результатами перевірки ІЦЗВП здобувач вищої освіти, автор завдання протягом трьох календарних днів може подати апеляцію до Комісії з питань академічної доброчесності Університету.

Комісія з питань академічної доброчесності протягом п'яти календарних днів звертається до завідувача випускової кафедри з проханням надати відповідний електронний варіант індивідуального завдання, проводить контрольну перевірку завдання та складає остаточний висновок, що оформляється протоколом та передається завідувачу кафедри для виконання.

Довідка про відсутність порушення академічної доброчесності у курсовій роботі, акт перевірки ІЦЗВП або висновок комісії з питань академічної доброчесності передається до архіву Університету разом з індивідуальним завданням.

Автор курсової роботи на зворотній стороні титульного аркушу роботи вказує інформацію відповідно до Додатку 3.

Граничний термін здачі курсової роботи на кафедру для остаточної перевірки (каб. ІІІ-203) – за два тижні до початку залікового тижня.

Граничний термін направлення курсової роботи на перевірку щодо унікальності тексту до ІЦЗВП – за один тиждень до початку залікового тижня.

2 Вибір варіанта курсової роботи

Курсова робота складається з двох частин: теоретична (здобувач вищої освіти розкриває два теоретичні питання, обсяг яких складає не більше 15 сторінок) та практична (вирішення наскрізної задачі).

Теоретичні питання здобувачами вищої освіти обираються самостійно згідно з варіантом (Додаток Б). Номер першого питання відповідає номеру здобувача вищої освіти у списку групи, а другого — першому плюс 30.

Здобувачам вищої освіти дозволяється, за погодження з науковим керівником, замінити питання на будь-які інші (з наведеного списку чи нові) з урахуванням наукових вподобань відповідного здобувача освіти, в рамках робочої програми дисципліни "Фінансовий облік".

Також, здобувач вищої освіти, за погодження з науковим керівником, може розкрити лише одне питання, якщо економічний зміст запропонованого таким здобувачем плану курсової роботи в повній мірі забезпечить розкриття відповідного питання та забезпечить набуття всіх навичок та вмінь, передбачених метою курсової роботи.

Пропонується така послідовність виконання практичної частини курсової роботи:

1. Ознайомитись з вихідними даними та вимогами до вирішення задачі.
2. Скласти початковий баланс (Звіт про фінансовий стан).
3. По кожній господарській операції визначити кореспонденцію рахунків (оформити у вигляді Журналу обліку господарських операцій (додаток В)).
4. До кожної господарської операції визначити перелік первинних документів, якими ця операція буде оформлена.
5. Скласти повну оборотну шахову відомість (бланк наведено у додатку Д) та на її підставі – скласти баланс (бланк наведено у додатку Е), звіт про фінансові результати (бланк наведено у додатку Ж).

Варіант практичної частини курсової роботи здобувача вищої освіти представляє собою вихідні дані, наведені у таблиці 2.1. Всі дані, крім вступного балансу, повинні бути збільшені на порядковий номер здобувача вищої освіти в списку групи. Здобувач вищої освіти з непарним порядковим номером у списку групи обирає перший варіант, а з парним – другий.

Таблиця 2.1 – Вихідні дані курсової роботи, тис. грн

Господарські операції	Варіант	
	1	2
1.Залишки на початок звітнього року		
Первісна вартість нематеріальних активів	240 818	294 122
Накопичена амортизація нематеріальних активів	153 010	196 095
Незавершені капітальні інвестиції у основні засоби	5 603	11 443
Первісна вартість основних засобів	94 706	123 482
В т.ч.:		
Будівлі адміністративного призначення	14 706	23 482
Будівлі виробничих цехів	40 000	50 000
Будівлі загальновиробничого призначення	10 000	10 000
Машини та обладнання виробничого призначення	20 000	20 000
Машини та обладнання загальновиробничого призначення	5 000	10 000
Машини та обладнання адміністративного призначення	1 000	2 000
В тому числі електронно-обчислювальна техніка	200	400
Транспортні засоби адміністративного призначення	4 000	8 000
Знос основних засобів:	54 994	71 519
В т.ч.:		
Знос будівель адміністративного призначення	8 539	13 600
Знос будівель виробничих цехів	23 227	28 959
Знос будівель та споруди загальновиробничого призначення	5 807	5 792
Знос машин та обладнання виробничого призначення	11 614	11 584
Знос машин та обладнання загальновиробничого призначення	2 903	5 792
Знос машин та обладнання адміністративного призначення	581	1 158
В тому числі електронно-обчислювальної техніки	116	232
Знос транспортних засоби адміністративного призначення	2 323	4 634
Відстрочені податкові активи	523	657
Сировина і матеріали	1 400	2 000
Паливо	425	90
Готова продукція	3 212	429
Товари	30 000	10 000
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	835	1 840
Дебіторська заборгованість за виданими авансами неплатникам ПДВ	5 474	2 837
Дебіторська заборгованість з нарахованих доходів	513	519
Інша поточна дебіторська заборгованість	544	824
Готівка	73	87
Рахунки в банках	33 300	43 900
Витрати майбутніх періодів (сплачена у кінці минулого року наперед плата за операційну оренду адміністративної будівлі за звітний рік)	567	448
МШП	1561	1630
Зареєстрований капітал	4139	4139
Інший вкладений капітал	119 396	149 716
Нерозподілений прибуток	47 162	17 233
Поточна кредиторська заборгованість за товари, роботи, послуги	4 366	5 955

Продовження таблиці 2.1

1	2	3
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	11 035	10 809
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками зі страхування	338	0
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з оплати праці	2 584	146
Поточна кредиторська заборгованість за одержаними авансами	4 566	6 122
Поточна кредиторська заборгованість за розрахунками з учасниками	1 470	19 117
Поточні забезпечення за обтяжливим контрактом	9 496	11 355
Доходи майбутніх періодів (орендна плата отримана в минулому році за здані об'єкти на весь звітний рік)	5 179	2 077
Інші поточні зобов'язання	1 819	25
Операції, грн		
3 січня куплено виробничий верстат у виробника на суму з ПДВ за передоплатою	300 000	150 000
Отримано послуги від транспортної компанії по доставці верстату, сума з ПДВ	3000	1500
Сторонньою організацією здійснено монтаж верстата на суму з ПДВ	30000	15000
Списано матеріали, що були використані для монтажу верстата	2000	2000
15 січня введено в експлуатацію верстат	?	?
25 січня отримано, оплачено безготівково та введено в експлуатацію в адміністративній будівлі п'ять стаціонарних однакових комп'ютерів на загальну суму з ПДВ	240000	300000
Стороння організація здійснила ремонт виробничого верстату на суму з ПДВ, за роботу оплата здійснювалась готівкою	6000	9000
Підприємство власними силами зробило косметичний ремонт приміщення відділу кадрів та витратило:		
Матеріалів	12000	13000
Нарахувало ЗП працівнику зайнятому ремонтом	10000	15000
Здійснено нарахування ЄСВ	?	?
Утримано ПДФО та ВЗ (працівник має загальну пільгу)	?	?
Куплено на умовах передоплати сировину на суму з ПДВ	900000	600000
Придбано малоцінні необоротні активи на суму з ПДВ по післяплаті	12000	15000
Передано малоцінні необоротні активи на потреби виробництва (метод амортизації 50 на 50):		
Виріб А	4000	6000
Виріб Б	6000	6500
Виписано зі складу матеріали для виробництва		
Виріб А	900000	1400000
Виріб Б	1000000	600000
Нарахована амортизація основних засобів та нематеріальних активів за місяць за видами їх використання	?	?
Примітка: для амортизації використовується прямолінійний метод та мінімально допустимі строки експлуатації, які зазначені в ПКУ. Амортизація цехових будівель, машин та обладнання розподіляється рівними частинами на собівартість обох виробів.		

Продовження таблиці 2.1

1	2	3
Нарахована заробітна плата:		
Працівникам виробництва А (10 осіб, оклад – 1,5 МЗП (мінімальна заробітна плата на початок звітнього року)	?	?
Працівникам виробництва Б (15 осіб, оклад – 1 МЗП, при цьому 2 особи мають 4 дітей та є подружжям).	?	?
Загальноновиробничому персоналу (5 осіб, оклад – 1,3 МЗП)	?	?
Адміністративному персоналу (10 осіб, оклад – 2,5 МЗП)	?	?
Здійснено нарахування на заробітну плату	?	?
Здійснено утримання із заробітної плати	?	?
Сплачено ЄСВ, ПДФО та військовий збір до виплати заробітної плати	?	?
Виплачено безготівково заробітну плату	?	?
Нараховано забезпечення на оплату відпусток у розмірі 8 % до нарахованої зарплати	?	?
Нараховано відпускні працівникам:		
Працівникам виробництва А	6500	6500
Працівникам виробництва Б	7000	6500
Загальноновиробничому персоналу	6500	7500
Адміністративному персоналу	10000	11000
Здійснено нарахування, утримання та виплату відпускних	?	?
В кінці року списано малоцінні необоротні активи які використовувались у виробництві	?	?
Від розбирання малоцінних необоротних активів оприбутковано на склад матеріали на суму	500	1000
Сплачено постачальникам електроенергії, теплової енергій, води, газу та інші подібні послуги на суму з ПДВ:		
Виробництво А	150000	240000
Виробництво Б	180000	300000
Загальноновиробниче споживання	120000	150000
Адміністративне споживання	240000	300000
Зменшено забезпечення за обтяжливим контактом на всю суму у зв'язку з погодженням його відміни обома сторонами без будь-яких наслідків	?	?
Здійснено розподіл загальноновиробничих витрат пропорційно прямим матеріальним витратам (всі загальноновиробничі витрати є розподіленими)	?	?
Оприбутковано готову продукцію у розмірі 75 % від витрат за період	?	?
Реалізована готова продукція що була на складах та вироблена у звітному періоді з націнкою 50 %, кошти отримано безготівково до моменту відвантаження продукції	?	?
Реалізовано товарів у розмірі 75% від залишку на початок періоду з націнкою 40 %, кошти отримано безготівково після відвантаження товарів	?	?

Кінець таблиці 2.1

1	2	3
Отримано оплату по дебіторській заборгованості за товари, роботи, послуги на початок звітного року	?	?
Погашена дебіторська заборгованість за нарахованими доходами: 10 % за розміщення коштів на поточному рахунку; 90 % за розміщення коштів на депозитному рахунку.	?	?
В рахунок погашення дебіторської заборгованості за виданими авансами, отримано товарів на суму з ПДВ, на решту суми було виставлено претензію на повернення коштів зі сплатою 3% штрафних санкцій від вартості недопоставленого товару. Яка була задоволена.	4800000	2400000
Щомісяця протягом року здійснювалось списання витрат майбутніх періодів	?	?
Щомісяця протягом року здійснювалось списання доходів майбутніх періодів	?	?
Виплачено 50% заборгованості щодо нарахованих дивідендів	?	?
Здійснено закриття доходів та витрат на фінансовий результат, з нарахуванням податку на прибуток (за наявності) та виведення нерозподіленого прибутку чи збитку	?	?

3 Вимоги до оформлення курсової роботи

Курсова робота оформлюється на стандартних аркушах паперу. Всі сторінки мають бути пронумеровані. Обсяг роботи не повинен перевищувати 40 сторінок. Робота має бути оформлена в друкованому вигляді, з додержанням наступних стандартів: шрифт – Times New Roman; розмір шрифту – 14 пунктів; відстань між рядками – 1,5 інтервали; параметри сторінки – формат А4; розташування – книжне; поля: ліве – 30 мм, верхнє та нижнє – 20 мм, праве – 15 мм.

На початку роботи вміщується титульний аркуш за встановленою формою із зазначенням дати виконання роботи, підпису виконавця та теми роботи (приклад наведено у Додатку А). За титульним аркушем розміщують послідовно: зміст роботи, вступ, основну частину роботи, висновки і пропозиції, список використаної літератури, додатки.

Вступ, кожний розділ, висновки і список використаної літератури починаються з нової сторінки. У тексті назва кожного параграфу виділяється окремим рядком.

Для спрощення сприйняття інформації бажано використання таблиць та рисунків. Великі за обсягом таблиці слід виносити в додатки. При оформленні таблиць слід пам'ятати, що таблиці розташовують безпосередньо після тексту, в якому вони згадуються, або на наступній сторінці. На всі таблиці повинні бути посилання у роботі.

Таблиці нумеруються окремо від рисунків послідовною нумерацією арабськими цифрами в межах розділу, де вони знаходяться (за винятком додатків). Номер таблиці повинен складатися з номера розділу і порядкового номера таблиці, між якими ставиться крапка, наприклад: “Таблиця 1.2.” (друга таблиця першого розділу).

Слово “Таблиця _” вказують один раз зліва над першою частиною таблиці, над іншими частинами пишуть: “Продовження таблиці ____” та “Кінець таблиці ____” з зазначенням номера таблиці. Аналогічно відображають і графічні матеріали (діаграми, графіки, схеми, тощо), лише їх підпис здійснюється безпосередньо під такою діаграмою, схемою і починається зі слова “Рисунок_”, після чого вказується номер рисунка (складається з номерів розділу та порядкового номера рисунка, відокремлених крапкою) та наводиться його назва.

Якщо у роботі наводяться формули, то вони повинні бути пронумеровані та набрані за допомогою редактора формул MS Equation 3.0.

4 Критерії оцінювання курсової роботи

Робота повинна бути оформлена відповідно до вимог вищої школи.

Захист курсової роботи відбувається перед комісією, мінімальна кількість учасників якої 3 НПП.

Вид роботи	Форма контролю	Кількість балів	
Структура, опис методу та програмна частина	1. Відповідність умовам завдання	0...	10
Пояснювальна записка	1. Обґрунтованість рішень	0...	10
	2. Посилання на першоджерела	0...	10
	3. Відповідність оформлення вимогам	0...	10
	4. Своєчасність здачі	0...	10
Захист КР	Самостійність виконання (відповіді на запитання)	0...	50
Разом		0...	100

Оцінка роботи здійснюється за 100 бальною шкалою.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою
		для курсової роботи
90 – 100	A	відмінно
82-89	B	добре
74-81	C	
64-73	D	
60-63	E	задовільно
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

Базова

1. Бухгалтерський та фінансовий облік в таблицях та рисунках: [уклад.: Кужель В. В. та ін.]. Умань : АЛМІ, 2018. 248 с.
2. Бухгалтерський облік (загальна теорія): навч. посіб. / С. А. Бурлан, Н. В. Каткова ; Чорномор. нац. ун-т ім. Петра Могили. Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2018. 271 с
3. Бухгалтерський облік: підручник / [Я. Д. Крупка та ін.]; ТНЕУ, 2018. 460 с. URL: <http://surl.li/augqy>
4. Лучко М.Р., Бенько І.Д., Яцишин С.Р., Мельник Н.Г. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку та фінансової звітності: навч. посіб. Тернопіль: ТНЕУ, 2018. 390 с. URL: http://dspace.wunu.edu.ua/bitstream/316497/35370/1/Посібник_МСБОіФЗ_2018.pdf.
5. Міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ, МСФЗ для МСП, включаючи МСБО та тлумачення КТМФЗ. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodnistandarti-finansovoi-zvitnosti>
6. Фінансовий облік 1 (у схемах і таблицях) Частина 1 : навч. посіб. / М.Т. Теловата, О.В. Петраковська; за заг. ред. М.Т. Теловатої. Київ: Інтердрук, 2019. 217 с. URL: <http://194.44.12.92:8080/jspui/bitstream/123456789/4060/1/%d0%9a%d0%9d%d0%98%d0%93%d0%90.pdf>.
7. Жадько К. С., Олійник Л. Ш., Семенюта В. В. Бухгалтерський облік: ділові ігри, ситуаційні вправи, тести : практикум. Дніпро : УМСФ, 2018. 100 с. URL: <http://surl.li/augrl>
8. Trotman K. Financial Accounting: An Integrated Approach / K. Trotman, E. Carson, K. Morgan. – Sydney : Cengage Learning Australia, 2019. 744 p
9. Accounting in Foreign Countries [Electronic resource] / N. Skorobogatova ; Igor Sikorsky KPI. Electronic text data. Kyiv : Igor Sikorsky KPI, 2020. 162 p. URL: https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/41139/1/Accounting-in-Foreign-Countries_Skorobogatova.pdf

Допоміжна

1. Господарський кодекс України: Кодекс від 16.01.2003 № 436–IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text>.
2. Про акціонерні товариства; Закон України від 17.09.2008 № 514–VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text>
3. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 № 996–XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text>
4. Про відпустки: Закон України від 15.11.1996 № 505/96–ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text>

5. Про застосування реєстраторів розрахункових операцій у сфері торгівлі, громадського харчування та послуг: Закон України від 06.07.1995 № 265/95. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/265/95-%D0%B2%D1%80#Text>

6. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 № 2464—VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text>

7. Про оплату праці: Закон України від 24.03.1995 № 108/95—ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text>

8. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій: затв. наказом М-ва фінансів України від 30.11.1999 №291. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99#Text>

9. Інструкція про службові відрядження в межах України та за кордон: затв. наказом М-ва фінансів України від 13.03.1998 №59. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0218-98#Text>

10. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10 груд. 971 року №322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text>

11. Національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку. *Верховна Рада України*: веб-сайт. URL: <http://zakon.rada.gov.ua>.

12. Лень В.С., Гливенко В.В. Довгострокові дебіторська заборгованість та зобов'язання в обліку та звітності. *Облік і фінанси*. 2020. № 3(89). С.30-40.

13. Податковий кодекс України від 02.12.2010 № 2755—VI URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text>

14. Положення про ведення касових операцій в національній валюті в Україні: затв. Постановою Правління НБУ від 29.12.2017 № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v0148500-17#Text>

15. Сидоренко О.О. Визнання активів з права користування та окремі аспекти організації їх обліку. *Держава та регіони. Серія: Економіка та підприємництво*. 2020. № 6 (117). С. 188-192.

16. Сидоренко О.О. Особливості визнання інвестиційної нерухомості, отриманої в оренду відповідно до МСФЗ. *Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку* : VI Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 27 листопада 2020 р.) : тези доповідей. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2020. С. 14-16.

17. Сидоренко О.О. Особливості відображення в обліку та звітності активів з права користування. *Бухгалтерський облік, оподаткування, аналіз і аудит: сучасний стан, проблеми та перспективи розвитку* : VI Міжнародна науково-практична конференція (м. Чернігів, 27 листопада 2020 р.) : тези доповідей. Чернігів : НУ «Чернігівська політехніка», 2020. С.33-35.

18. Сидоренко О.О. Особливості обліку податкових зобов'язань у разі придбання запасів, які плануються або будуть використані в неоподатковуваній чи звільненій від оподаткування діяльності. *Юність науки – 2021: соціально-економічні та гуманітарні аспекти розвитку суспільства*: збірник тез Міжнародної науково-практичної конференції студентів, аспірантів і молодих вчених (м. Чернігів, 25-26 березня 2021 р.) : у 2-х ч. Ч.1 / НУ «Чернігівська політехніка». – Чернігів, 2021. С.115-116.

19. Сидоренко О.О. Організація обліку отримання дивідендів від нерезидентів з урахуванням вимог Податкового кодексу України. *Актуальні проблеми розвитку обліку, аналізу, контролю і оподаткування у контексті Європейської інтеграції та сучасних викликів глобалізації: матеріали ІХ міжнародної науково-практичної конференції* / [відповідальні за випуск: проф. Куцик П.О., проф. Воронко Р.М., доц. Марценюк Р.А.]. Львів : Видавництво Львівського торговельно-економічного університету, 2021. С. 442-444.

20. Сидоренко О.О. Обліково-податкові наслідки надання безповоротної фінансової допомоги. *Економічні та інформаційно-правові перспективи розвитку в умовах конкурентних переваг*: збірник матеріалів міжнародної науково-практичної конференції ЧШБП МНТУ імені академіка Ю. Бугая. Чернігів, 20 травня 2021 року. С. 30-32.

21. Гоголь Т.А., Сидоренко О.О. Обліково-податкові наслідки сплати штрафів, пені, неустойок. *Трансформація бухгалтерського обліку, аналізу та контролю в умовах соціально-економічних викликів*: матеріали Міжнародного кругового столу, 28 травня 2021 р. Том 1. Тернопіль: ЗУНУ, 2021. С.38-39.

22. Сидоренко О.О. Визнання, класифікація та окремі аспекти обліку дебіторської заборгованості у суб'єктів господарювання. *Інфраструктура ринку*. Електронний науково-практичний журнал. 2019. Випуск 32. С. 449-456.

23. Сидоренко О.О. Організація обліку доходів (втрат) від участі в капіталі та отриманих дивідендів з урахуванням вимог Податкового кодексу України *Східна Європа: економіка, бізнес та управління. Електронне наукове фахове видання*. 2019. Випуск 4 (21). С. 573-578.

24. Сидоренко О.О. Облік і оподаткування реалізації готової продукції за цінами нижче звичайних цін. *Вісник Одеського національного університету. Серія: Економіка*. 2018. Т. 23, Вип. 8 (73). С. 182-186.

25. Сидоренко О.О. Облік і оподаткування продажу товарів за ціною, нижчою за ціну їх придбання. *Проблеми і перспективи економіки та управління* : науковий журнал / Чернігів. нац. технол. ун-т. Чернігів : ЧНТУ, 2018. № 4 (16). С. 239-245.

26. Сидоренко О.О., Особливості відображення в обліку доходів від передачі інвестиційної нерухомості в операційну оренду. *Інноваційний розвиток інформаційного суспільства: економіко-управлінські, правові та соціокультурні аспекти*: збірник матеріалів VIII Міжнародної науково-

практичної конференції студентів, аспірантів та молодих учених (м. Чернігів, 17 грудня 2019 р.) / Черніг. нац. технол. ун-т. Чернігів : Черніг. нац. технол. ун-т, 2019. С.181-182.

27. Len V., Glivenko V. Account of not replaced tenants costs for improvement of leased land by international accounting standards// Problems and prospects of economics and management: scientific journal. Chernihiv: Chernihiv National University of Tehnology 2018. № 1(13). P. 206-213.

Інформаційні ресурси

1. Законодавство України. *Верховна Рада України*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/index>
2. Міністерство фінансів України: веб-сайт. URL: <http://www.minfin.gov.ua>
3. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського: веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Національний банк України: веб-сайт. URL: <http://www.bank.gov.ua>
5. Бухгалтер 911: веб-сайт. URL: <http://buhgalter911.com/>
6. Фінансовий облік. *Система дистанційного навчання Moodle НУ «Чернігівська політехніка»*. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=5737>

Приклад оформлення титульної сторінки

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Національний університет "Чернігівська політехніка"
Навчально-науковий інститут економіки
Кафедра бухгалтерського обліку, оподаткування та аудиту

КУРСОВА РОБОТА
з дисципліни Фінансовий облік

Спеціальність 071 "Облік і оподаткування"

Курс 1, група ОА -191

Ткач Петро Петрович

Варіант 1,

Перевірив _____.

“ _____ ” _____ 20_ р.

Чернігів
НУ "Чернігівська політехніка" 2022

**Рекомендовані питання для розкриття в курсовій роботі
з дисципліни “Фінансовий облік”**

1. Облік взаєморозрахунків між підрозділами підприємства.
2. Сутність, завдання та об’єкти обліку грошових коштів і грошових документів.
3. Облік взаєморозрахунків підприємства з бюджетом.
4. Облік безготівкових розрахунків.
5. Облік операцій з формування та змін власного капіталу.
6. Облік касових операцій.
7. Облік праці та її оплати за журнально-ордерною формою.
8. Облік операції в іноземній валюті.
9. Облік випуску і реалізації продукції підприємства.
10. Облік грошових документів та коштів у дорозі.
11. Облік витрат від операційної діяльності.
12. Сутність та завдання обліку дебіторської заборгованості.

Класифікація дебіторської заборгованості.

13. Облік витрат і доходів від інвестиційної діяльності.
14. Облік дебіторської заборгованості.
15. Облік витрат і доходів іншої операційної діяльності.
16. Облік резерву сумнівних боргів.
17. Облік доходів і витрат фінансової діяльності.
18. Облік векселів одержаних.
19. Облік довгострокових зобов’язань за облігаціями.
20. Облік службових відряджень і розрахунків з підзвітними особами.
21. Облік довгострокових позик.
22. Облік розрахунків за претензіями.
23. Облік доходів від володіння та продажу фінансових інвестицій.
24. Фінансові інвестиції, їх класифікація. Первісне оцінювання фінансових інвестицій.
25. Облік додаткового капіталу.
26. Облік депозитів та ощадних сертифікатів. Облік інших цінних паперів.
27. Облік та оцінка фінансових інвестицій на дату балансу.
28. Сутність необоротних активів, основних засобів та їх класифікація.

Методика обліку операцій їх руху.

29. Облік доходів від надання послуг.
30. Облік зменшення корисності основних засобів.
31. Облік доходів від реалізації продукції підприємства.
32. Облік руху основних засобів.
33. Облік експортних та імпорتنих операцій.
34. Амортизація та знос основних засобів.
35. Облік короткострокових позик.

36. Облік витрат на ремонт, реконструкцію та модернізації основних засобів.
  37. Облік кредитів банку.
  38. Облік нематеріальних активів. Облік гудвілу.
  39. Облік кредиторської заборгованості підприємства.
  40. Облік основних засобів соціальної сфери, що не належать підприємству. Облік інших необоротних матеріальних активів.
  41. Облік нарахувань та розрахунків з податку на додану вартість на підприємстві.
  42. Завдання та об'єкти обліку. Оформлення руху запасів.
  43. Облік нарахувань та розрахунків за податками і зборами.
  44. Облік руху та оцінювання запасів при вибутті.
  45. Облік виробництва продукції підприємств.
  46. Облік тари і тарних матеріалів.
  47. Облік операцій з давальницькою сировиною.
  48. Облік запасних частин.
  49. Облік операцій з цінними паперами.
  50. Облік пально-мастильних матеріалів.
  51. Облік адміністративних витрат.
  52. Облік малоцінних та швидкозношуваних предметів.
  53. Облік готової продукції.
  54. Облік витрат на збут.
  55. Облік інвестиційної нерухомості.
  56. Облік операцій з реорганізації підприємств.
  57. Облік необоротних активів та груп вибуття, утримуваних для продажу і припиненої діяльності.
  58. Ведення обліку на позабалансових рахунках.
  59. Сутність, завдання та об'єкти обліку витрат і собівартості. Методи обліку витрат на виробництво і калькулювання собівартості продукції.
  60. Порядок складання фінансової звітності.
  61. Склад витрат, що належать до собівартості продукції (робіт, послуг).
- Облік витрат основного виробництва.
62. Облік операційної оренди.
  63. Облік браку виробництва та збитків від браку.
  64. Порядок створення та облік резерву сумнівних боргів.
  65. Облік загальновиробничих, адміністративних, на збут та інших витрат операційної діяльності.
  66. Облік фінансової оренди.
  67. Облік інших витрат операційної діяльності.
  68. Облік витрат майбутніх періодів.
  69. Облік податків і зборів, пов'язаних з оплатою праці.
  70. Облік реалізації виконаних робіт та наданих послуг.
  71. Облік реалізації готової продукції.
  72. Поняття та облік додаткового капіталу.
  73. Облік забезпечень майбутніх витрат і платежів.

74. Облік та розподіл загально виробничих витрат.
75. Облік розрахунків за векселями.
76. Облік реалізації товарів.
77. Облік розрахунків з підзвітними особами.
78. Облік розрахунків з постачальниками і підрядчиками.
79. Облік розрахунків за єдиним податком у суб'єктів малого підприємництва
80. Облік розрахунків за претензіями та відшкодуванням завданих збитків.
81. Облік статутного капіталу та розрахунків з акціонерами.
82. Облік статутного капіталу та розрахунків із засновниками в товариствах з обмеженою відповідальністю.
83. Облік торгових націнок на підприємстві торгівлі.
84. Облік фінансових результатів.
85. Облік формування і використання фінансових результатів.
86. Облік формування податку на прибуток та розрахунків з бюджетом.
87. Облік вилученого капіталу.
88. Облік неоплаченого капіталу.
89. Облік податку на прибуток.
90. Інвентаризація та облік зобов'язань підприємства
91. Облік кредиторської заборгованості на підприємстві.
92. Облік поточних зобов'язань на підприємстві.

Форма Журналу реєстрації господарських операцій

№ з/п	Дата	Бухгалтерський документ, на підставі якого здійснений запис	Зміст господарської операції	Дебет	Кредит	Сума, грн

Форма повної шахової оборотно-сальдової відомості
(в роботі відомість наводиться з точністю до субрахунку)

Дебет	Сальдо на початок		Кредит рахунків																				Обороти		Сальдо на кінець		Дебет					
	Дт	Кт	631																						Дт	Кт		Дт	Кт			
103																																
Всього																																
го																																

Приклад балансу за формою № 1
Баланс (Звіт про фінансовий стан)
на _____ 20__ р.

Актив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000		
первісна вартість	1001		
накопичена амортизація	1002		
Незавершені капітальні інвестиції	1005		
Основні засоби	1010		
первісна вартість	1011		
знос	1012		
Інвестиційна нерухомість	1015		
Довгострокові біологічні активи	1020		
Довгострокові фінансові інвестиції: які обліковуються за методом участі в капіталі інших підприємств	1030		
інші фінансові інвестиції	1035		
Довгострокова дебіторська заборгованість	1040		
	1045		
Відстрочені податкові активи	1045		
Інші необоротні активи	1090		
Усього за розділом I	1095		
II. Оборотні активи			
Запаси	1100		
Поточні біологічні активи	1110		
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125		
Дебіторська заборгованість за розрахунками: за виданими авансами	1130		
з бюджетом	1135		
у тому числі з податку на прибуток	1136		
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155		
Поточні фінансові інвестиції	1160		
Гроші та їх еквіваленти	1165		
Витрати майбутніх періодів	1170		
Інші оборотні активи	1190		
Усього за розділом II	1195		
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200		
Баланс	1300		

Пасив	Код рядка	На початок звітної періоду	На кінець звітної періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400		
Капітал у дооцінках	1405		
Додатковий капітал	1410		
Резервний капітал	1415		
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420		
Неоплачений капітал	1425	( )	( )
Вилучений капітал	1430	( )	( )
Усього за розділом I	1495		
II. Довгострокові зобов'язання і забезпечення			
Відстрочені податкові зобов'язання	1500		
Довгострокові кредити банків	1510		
Інші довгострокові зобов'язання	1515		
Довгострокові забезпечення	1520		
Цільове фінансування	1525		
Усього за розділом II	1595		
III. Поточні зобов'язання і забезпечення			
Короткострокові кредити банків	1600		
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610		
товари, роботи, послуги	1615		
розрахунками з бюджетом	1620		
у тому числі з податку на прибуток	1621		
розрахунками зі страхування	1625		
розрахунками з оплати праці	1630		
Поточні забезпечення	1660		
Доходи майбутніх періодів	1665		
Інші поточні зобов'язання	1690		
Усього за розділом III	1695		
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700		
Баланс	1900		

Керівник

Головний бухгалтер

Приклад Звіту про фінансові результати за формою №2

Звіт про фінансові результати (Звіт про сукупний дохід)

I. ФІНАНСОВІ РЕЗУЛЬТАТИ

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000		
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	( )	( )
Валовий: прибуток	2090		
збиток	2095	( )	( )
Інші операційні доходи	2120		
Адміністративні витрати	2130	( )	( )
Витрати на збут	2150	( )	( )
Інші операційні витрати	2180	( )	( )
Фінансовий результат від операційної діяльності:			
прибуток	2190		
збиток	2195	( )	( )
Дохід від участі в капіталі	2200		
Інші фінансові доходи	2220		
Інші доходи	2240		
Фінансові витрати	2250	( )	( )
Втрати від участі в капіталі	2255	( )	( )
Інші витрати	2270	( )	( )
Фінансовий результат до оподаткування:			
прибуток	2290		
збиток	2295	( )	( )
Витрати (дохід) з податку на прибуток	2300		
Прибуток (збиток) від припиненої діяльності після оподаткування	2305		
Чистий фінансовий результат:			
прибуток	2350		
збиток	2355	( )	( )

II. СУКУПНИЙ ДОХІД

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Дооцінка (уцінка) необоротних активів	2400		
Дооцінка (уцінка) фінансових інструментів	2405		
Накопичені курсові різниці	2410		
Частка іншого сукупного доходу асоційованих та спільних підприємств	2415		
Інший сукупний дохід	2445		
Інший сукупний дохід до оподаткування	2450		
Податок на прибуток, пов'язаний з іншим сукупним доходом	2455		
Інший сукупний дохід після оподаткування	2460		
Сукупний дохід (сума рядків 2350, 2355 та 2460)	2465		

III. ЕЛЕМЕНТИ ОПЕРАЦІЙНИХ ВИТРАТ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Матеріальні затрати	2500		
Витрати на оплату праці	2505		
Відрахування на соціальні заходи	2510		
Амортизація	2515		
Інші операційні витрати	2520		
Разом	2550		

IV. РОЗРАХУНОК ПОКАЗНИКІВ ПРИБУТКОВОСТІ АКЦІЙ

Назва статті	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Середньорічна кількість простих акцій	2600		
Скоригована середньорічна кількість простих акцій	2605		
Чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2610		
Скоригований чистий прибуток (збиток) на одну просту акцію	2615		
Дивіденди на одну просту акцію	2650		

Керівник

Головний бухгалтер

Інформація, яку автор індивідуального завдання вказує на зворотній стороні
титульного аркушу

Я, _____, підтверджую, що дана
робота є моєю власною письмовою роботою, оформленою з дотриманням
цінностей та принципів етики і академічної доброчесності відповідно до
Кодексу академічної доброчесності Національного університету «Чернігівська
політехніка». Я не використовував/ла жодних джерел, крім процитованих, на
які надано посилання в роботі.

_____
(Дата)

_____
(підпис)